

УДК 336.226.11

РЕФОРМУВАННЯ ОСОБИСТИХ ПОДАТКІВ ТА ЇХ ВПЛИВ НА РОЗПОДІЛ ДОХОДІВ У КРАЇНАХ З ПЕРЕХІДНОЮ ЕКОНОМІКОЮ¹

Н. Холод

Львівський національний університет імені Івана Франка

¹Дана стаття здійснена за фінансової підтримки

Програми академічних обмінів ім. Фулбрайта та Інституту Кенана

У статті розглянуто еволюцію систем оподаткування особистих доходів в країнах з перехідною економікою. Виявлено напрями реформ оподаткування особистих доходів та зміни податкових ставок. Особливу увагу приділено дослідженню практики запровадження пропорційних ставок оподаткування. Виявлено вплив особистого оподаткування на нерівність доходів. Автор доходить висновку, що податок на особисті доходи в перехідних економіках поступово втрачає функцію інструмента перерозподілу доходів.

Ключові слова: податок на особисті доходи, пропорційна шкала оподаткування, розподіл доходів, перехідна економіка

Із розвалом соціалістичного блоку розпочався перехід до ринкової економіки. Зміна економічної системи передбачала також зміни в системі перерозподілу доходів. Країни з перехідними економічними системами поступово освоювали нові методи перерозподілу, які ґрунтуються на застосуванні економічних важелів впливу. Політика перерозподілу відіграє важливу роль у призупиненні зростання бідності і запобігання значного соціально-економічного розшарування суспільства. Дедалі важливішу роль при перерозподілі доходів почали відігравати особисті податки, хоча визначальною залишається роль соціальних трансферів. Зміни в оподаткуванні особистих доходів значною мірою були зумовлені потребами наповнення бюджетів, а також намаганням стримати зростаючу нерівність у розподілі доходів.

На початку 90-х років у країнах з перехідною економікою був запроваджено податок на доходи фізичних осіб і цей процес в основному було завершено до 1994 року. Цей податок поступово став одним із головних джерел надходжень до державного бюджету.

У країнах Центрально-Східної Європи напрями реформування оподаткування особистих доходів були значною мірою зумовлені прагненням цих країн приєднатися до Європейського Союзу. Тому реформування системи оподаткування передбачало також гармонізацію з системою оподаткування ЄС, де перерозподіл доходів часто розглядається як важливе завдання податкової політики, що проявляється у високопрогресивних схемах оподаткування особистих доходів.

В ЄС податки на доходи фізичних осіб забезпечують приблизно чверть податкових надходжень (24,2%) або 9,6% ВВП. Найвища частка особистих податків у податкових надходженнях у 1990-х роках була у Данії (надзвичайно високою – 52,3%), Ірландії (33,0), та Бельгії (30,7) [15, с. 50-51]. Податки у ЄС більше ніж будь деінде, приводять до зниження нерівності у розподілі доходів. Однак відносний внесок податків у зниження нерівності в семи європейських країнах (Бельгія, Данія, Фінляндія, Німеччина, Італія, Нідерланди і Швеція) в середині 90-х років був нижчим ніж в Австралії та Японії і був приблизно на рівні США [4].

У країнах ЦСЄ на початку ринкових перетворень частка особистих податків у ВВП становила 5,3%. Найвищою вона була в Польщі (8,2), Румунії (7,2), Естонії (7,1) та Угорщині (7,0), а найнижчою – у Хорватії (3,7) та Литві (4,6). На пізніх етапах трансформації частка цього податку у ВВП у даному регіоні практично не змінилася. Однак тепер найбільша частка особистих податків у ВВП є в Литві – країні, де даний податок донедавна відігравав зовсім незначну роль, – частка особистих податків становить 8,2% ВВП. Різко знизилася значення даного податку в Румунії (до 3,4% ВВП) (Див. Табл. 1).

У країнах СНД на початку ринкових перетворень (1991-1995) частка податку на доходи фізичних осіб становила лише 1,7% ВВП. Максимальні податкові надходження від особистих податків були в Україні (3,2%), Таджикистані та Узбекистані (2,6%), Росії (2,3%). Особисті податки на початку ринкових реформ не відігравали жодної ролі в Білорусії, а в Грузії та Туркменістані частка цих податків у ВВП була меншою одного відсотка. Особисті податки забезпечували в середньому в СНД 7,7% усіх податкових надходжень, зокрема найвищими вони були в Грузії (11,0%), Україні (9,7), Узбекистані (9,6), а найменшими – в Туркменістані (5,2), Росії та Азербайджані (6,9%) [15, с.46-47].

У 1999-2000 рр. частка особистих податків у ВВП у країнах СНД зросла в середньому до 2,0%. Найбільші надходження були в Узбекистані (3,9), Україні (3,5%), Росії (2,7), найнижчими – в Таджикистані та Киргизії (1,2) і Молдові (1,5). Особисті податки забезпечували в середньому в СНД 9,8% усіх податкових надходжень, зокрема найвищими вони були в Азербайджані (15,3%), Узбекистані (13,8), Грузії (13,2), а найменшими – в Молдові (6,9) і Киргизії (7,3) [15, с. 48-49].

Таблиця 1

Частка особистих податків у ВВП та податкових надходження на різних етапах трансформації

	Ранній етап трансформації частка особистих податків у			Пізній етап трансформації, 1999-2000 Частка особистих податків у	
	Роки	ВВП, %	податкових надходженнях, %	ВВП, %	податкових надходженнях, %
Центральна і Східна Європа та Балтія					
Албанія	1992-93	0,1	0,3	0,8	4,2
Болгарія	1992-93	5,2	16,8	4,5	14,8
Хорватія	1994-95	3,7	9,0	2,9	7,4
Чехія	1994-95	5,0	12,3	5,2	13,8
Естонія	1991-92	7,1	20,5	8,3	22,9
Угорщина	1991-92	7,0	16,5	7,0	19,4
Латвія	1994-95	5,0	14,8	6,1	18,7
Литва	1990-91	4,6	13,1	8,2	27,7
Македонія	1991-92	5,8	15,6	4,8	14,7
Польща	1992-93	8,2	21,7	5,5	16,9
Румунія	1990-91	7,2	21,0	3,4	11,2
Словаччина	1992-93	5,5	14,4	5,2	15,2
Словенія	1991-92	5,0	15,3	6,4	15,8
Незважаючи середнє Центральна та Східна Європа		5,3	14,7	5,2	15,6
СНД					
Вірменія	1994-95	1,3	9,7	1,7	8,9
Азербайджан	1992-93	2,2	6,9	2,2	15,3
Білорусь	1992-93	0,0	0,0	0,0	0,0
Грузія	1994-95	0,6	11,0	1,9	13,2
Киргизія	1994-95	1,9	9,2	1,2	7,3
Молдова	1992-93	1,7	8,7	1,5	6,9
Росія	1992-93	2,3	6,9	2,7	9,0
Таджикистан	1991-92	2,6	8,0	1,2	8,9
Туркменістан	1994-94	0,9	5,2	2,6	12,5
Україна	1991-92	3,2	9,7	3,5	11,4
Узбекистан	1992-93	2,6	9,6	3,9	13,8
Незважаючи середнє СНД		1,7	7,7	2,0	9,8
Загальне незважаючи середнє		3,7	11,5	3,8	12,9

Складено на основі: Mitra Pradeep and Nicholas Stern. *Tax Systems in Transition*. - World Bank: World Bank Policy Research Working Paper 2947, January 2003. – С. 46-49.

Слід сказати, що ставки податку з доходів фізичних осіб у країнах Центрально-Східної Європи є суттєво нижчими ніж у країнах Західної Європи. Крім того, необхідність підвищити ефективність економіки, зробити її привабливою для іноземних інвестицій та зменшити уникання сплати податків призвело до того, що дедалі більше країн запроваджувало пропорційне оподаткування особистих доходів.

Угорщина першою розпочала податкову реформу наприкінці 80-х років, запровадивши три основні податки – ПДВ, податок на прибуток підприємств та податок з доходів фізичних осіб. Запровадження в 1988 році податку на особисті доходи в Угорщині було частково відповіддю на фінансову кризу і частково через усвідомлення зростаючої ролі приватного сектору. Початково було запроваджено 11 різних ставок податку – від 0 до 60%. Прогресивність ставок оподаткування з часом зменшувалася [7, с. 67]. До 1989 р. залишилося вісім ставок з максимальною ставкою 56%. У 1990 р. максимальна ставка була знижена до 50% і у 1991 р. – до 40%, а кількість ставок зменшилось до чотирьох.

Запровадження податку на особисті доходи стримувало зростання нерівності в розподілі доходів. На початку перехідного періоду прямі податки в Угорщині зменшували нерівність у розподілі доходів на 1,7 пункти коефіцієнта Джині [11, с. 18]. У цей час Угорщина була єдиною постсоціалістичною країною, де частка особистих податків була дуже значною (10,7% загальних доходів домогосподарств) [10, с. 13].

У наступні роки максимальна ставка податку в Угорщині зросла до 44% (1994-1995 рр.) і до 50% (1996). Однак у всіх роках охоплення податком було нерівномірне й існували численні винятки. Ставки податків знову були знижені у 1997 р., оскільки вперше після початку перехідного періоду доходи почали зростати. У 1997-1998 рр. максимальна ставка становила 42%, а у 1999 р. вона була зменшена до 40%. У 2004 р. особисті доходи оподатковували за ставками 18, 26 і 38%. З 1 січня 2006 року максимальна ставка була знижена з 38 до 36%.

У Польщі податок на особисті доходи був запроваджений у 1992 році. У 1992-1993 рр. максимальна ставка становила 40%, у 1994-1996 рр. – 45%. У 1996 р. ставки оподаткування становили 21, 33, і 45%. У 1997 р. максимальна ставка була зменшена до 44%, а у 1998 р. ставки податків були зменшені до 19, 30 і 40%.

Фахівці Світового банку оцінили перерозподільний ефект особистих податків у Польщі між 1998 і 2002 рр. й дійшли цікавих висновків. У 1998 р. крива концентрації податків лежала вище кривої Лоренца у всіх точках

кривой. Це значить, що податкова система була регресивною, тобто бідні віддавали більшу частку своїх доходів у вигляді податків, ніж заможні. Оскільки відстань між кривими дуже незначна, тому перерозподільний ефект був невеликим. У 2002 р. ситуація з найбіднішими особами не змінилася – частка податків, які вони сплачують, перевищує частку їх доходів. У 2002 р. крива концентрації податків перетинає криву Лоренца, що робить неможливим визначити точний перерозподільний ефект [12, с. 12]. 3 січня 2006 р. у Польщі була запроваджена додаткова гранична ставка на особисті доходи у розмір 50%.

Чехія запровадила податок на особисті доходи у 1993 р. Початково максимальна ставка була дуже високою – 55% (1991-1992), але поступово знижувалася – до 47% (1993), 43% (1994), 40% (1996-1999). У 2000 р. ставки оподаткування становили 15, 20, 25, і 32%, а у 2006 р. – 12, 19, 25 і 32%. На початковому етапі нова система забезпечувала високий рівень перерозподілу, незважаючи на поступове зниження ставок. Ступінь прогресивності оподаткування особистих доходів у Чехії був вищий середнього у країнах ОЕСР, і у 2000 р. 20% працівників з найвищими доходами сплачували 46% усіх податків на особисті доходи [3, с. 11]. Однак порівняно з країнами ОЕСР дуже незначна кількість платників податків сплачувала їх за найвищими ставками. Завдяки щедрому неоподаткованому мінімуму, навіть найбагатший дециль сплачував менше 10% своїх доходів у вигляді цього податку. Більшість населення сплачували податки за найнижчою ставкою. Кожний платник податку має право на неоподатковуваний мінімум, що дорівнює приблизно 18% середньої зарплати. Незважаючи на це, нерівність розподілу доходів після оподаткування є однією з найнижчих серед розвинутих країн.

В Словенії перший закон про оподаткування особистих доходів був прийнятий у 1991 р. У 1993 р. був прийнятий новий закон (вступив в силу з 1 січня 1994 р.), який посилив прогресивність податку. У 1993 р. у Словенії було п'ять ставок оподаткування, а з 1994 – шість. Мінімальна ставка оподаткування становить 16%, а максимальна – 50%. Цікаво відмітити, що у Словенії, на відміну від багатьох інших країн з перехідною економікою, максимальна ставка податку не знижувалася протягом усього перехідного періоду. Така високопрогресивна система забезпечує значне вирівнювання у доходах. Так, податок на особисті доходи знижує коефіцієнт Джіні на 11,4% [5, с. 11].

У Болгарії податок на особисті доходи був запроваджений у 1992 р. зі ставками 20, 24, 28, 32, 36 і 40%. Найвища ставка оподаткування застосовувалася для доходів, що у 14,3 рази перевищували середню заробітну плату. Неоподатковуваний мінімум становив приблизно 50% середньої заробітної плати. Приблизно 20% платників податку сплачували податок за найнижчою ставкою (20%), ще дві третини сплачували за ставкою 24%. Частка податку у доходах найвищого дециля становила 7,2%, а 10% найбідніших платили 1,6% [2, с. 16]. У 1993 р. були зроблені зміни до податкового законодавства. Кількість ставок зросло до десяти, і було запроваджено ще три високі ставки у розмірі 44, 48 і 52%. У 1996 р. був прийнятий новий закон про оподаткування особистих доходів. Ставки податків були визначені 18, 20, 24, 28, 32, 38, 44, і 50%. 31 січня 2002 р. ставки становили 18, 24, 28 і 29%. Розмір ставок поступово був зменшений: до 12, 22, 26, 29% і 10, 20, 22, 24% (з 1 січня 2003 р.). Неоподатковуваний мінімум у 2006 році становив 180 левів, або приблизно 92 євро.

Більшість країн з перехідною економікою, що стали членами ЄС, мають прогресивну систему оподаткування особистих доходів. Водночас дедалі більше країн запроваджують пропорційну систему оподаткування особистих доходів. Значення податку на доходи фізичних осіб як інструмента перерозподілу доходів після таких реформ суттєво знизилося.

Головними причинами запровадження єдиної ставки стало намагання урядів пришвидшити темпи економічного зростання (прогресивність системи оподаткування є депресантом економічного зростання), зменшити масштаби ухиляння від сплати податків та спростити механізм адміністрування цього податку. Головними аргументами проти запровадження єдиної ставки ПДФО були побоювання щодо зменшення надходжень до бюджету та зростання нерівності у розподілу доходів.

Пропорційну шкалу особистих оподаткування запровадили у 1994 році Естонія (26%) і Литва (33%), у 1995 – Латвія (25%), 2001 р. – Росія (13%), 2003 р. – Сербія (14%), 2004 р. – Україна (13%) і Словаччина (19%), у 2005 – Грузія (12%) та Румунія (16%). Найбільші опозиційні партії Польщі та Чехії також агітують за запровадження єдиної ставки ПДФО.

Естонія першою запровадила пропорційну шкалу оподаткування особистих доходів ще у 1994 р. Як висловився Март Лаар, прем'єр-міністр Естонії у 1992-1994 рр., “запровадження пропорційної системи оподаткування було важливою частиною естонської “історії успіху”. До податкової реформи ставки податку на особисті доходи були 16, 24 і 33%, а після реформи 1994 р. ставка податку становила 26% – середнє значення між найнижчою та найвищою ставками оподаткування. Ставка оподаткування знижується і у 2009 році буде становити 20%. Неоподатковуваний мінімум після реформи суттєво зріс – з 2 400 естонських крон до 3 600 крон.

Литва запровадила пропорційне оподаткування у 1994 р. зі ставкою 33%, яка була найвищою з граничних ставок до реформи (стара система передбачала такі ставки податку – 10, 18, 24, 28, 33%). Неоподатковуваний мінімум суттєво зріс – з 35 до 115 литовських літів. Ставка оподаткування з часу запровадження пропорційної шкали залишалася незмінною до 2005 р. У 2005 р. Литва запровадила реформу податку на особисті доходи, що передбачає зниження ставки оподаткування з 33% до 27% у 2006 і до 24% у 2008 р.

Пропорційний податок на особисті доходи у Латвії був запроваджений у 1997 р. у розмірі 25%. До запровадження пропорційної шкали, система оподаткування особистих доходів у Латвії була регресивною. Це унікальний випадок у практиці оподаткування, коли найнижчі доходи оподатковували за ставкою 25%, а із

зростанням доходів гранична ставка зменшувалася до 10%. Отже, запровадження пропорційної системи оподаткування різко підвищило податкові зобов'язання для груп населення з високими доходами. Величина неоподаткованого мінімуму дещо знизилася, але залишається досить високою (приблизно 19% подушного доходу). Уряд Латвії планував 10-відсоткове зниження податку у 2007 р. до 15% [14, с. 14].

1 січня 2001 р. пропорційна шкала оподаткування особистих доходів була запроваджена в Росії, що ознаменувало другу хвилю реформ податку на особисті доходи. До реформи особисті доходи оподатковували за ставками 12, 20 і 30%. Розрахунки показують, що загальний вплив податків як інструменту перерозподілу був дуже незначний [6]. Єдина ставка оподаткування була запроваджена у розмірі 13%. Неоподатковуваний мінімум незначно зріс, а база оподаткування була розширена.

На відміну від податкових реформ в інших країнах, реформа в Росії супроводжувалася змінами у структурі податків. Значна кількість податків була замінена єдиним соціальним податком з регресивною шкалою – ставки цього податку зменшуються зі зростанням доходів з 35,6 до 5%. Після реформи надходження до бюджету від податку на особисті доходи зростали на чверть.

У 2003 р. пропорційний податок на заробітну плату зі ставкою 14% запровадила Сербія. До 2003 р. ставки оподаткування особистих доходів становили 10, 15 і 20%. Слід сказати, що хоча Сербію часто зараховують до країн з пропорційним оподаткуванням особистих доходів, у цій країні пропорційним є лише податок на заробітну плату. Крім нього, є ще додатковий податок на доходи, що перевищують певний рівень. Тому можна вважати, що у Сербії оподаткування особистих доходів лише наближене до пропорційного [9, с.5]. Додатковою відмінністю пропорційного оподаткування є те, що у Сербії, як і у Грузії, немає неоподаткованого мінімуму.

Пропорційний податок на особисті доходи у 2004 р. запровадила Україна. Стара система оподаткування особистих доходів зі ставками 10, 15, 20, 30, 40% була замінена єдиною ставкою 13% (15% з 2007 р.). Податкова соціальна пільга застосовується до доходу, якщо його розмір не перевищує суми місячного прожиткового мінімуму для працездатної особи помноженої на 1,4. Таким чином, як і в Росії, податкова шкала не є чисто пропорційною. Дані обстежень бюджетів домогосподарств свідчать, що нерівність у розподілі доходів в останні три роки постійно зростає.

У 2004 р. пропорційну шкалу для усіх основних податків зі ставкою 19% запровадила Словаччина. До реформи податок на особисті доходи був прогресивним з п'ятьма ставками оподаткування – 10%, 20%, 28%, 35% і 38%. Однак неоподатковуваний мінімум не лише був збережений, але його розмір майже подвоївся і становить приблизно 60% середньої заробітної плати в країні. Розмір неоподаткованого мінімуму був збільшений з 38,8 тис. словацьких крон, або 968 євро на кожного платника податків щороку до 80,8 тис. словацьких крон, або 2021 євро, починаючи з 2004 року [1, с. 6]. У результаті кожна людина, яка отримує зарплату нижчу за приблизно половину середньої зарплати в економіці, взагалі не сплачує жодних податків. Інші сплачують 19% різниці між їхнім доходом і неоподатковуваним мінімумом. Таким чином, нова система не передбачає оподаткування доходів громадян з низьким рівнем доходів, але вона все одно забезпечує дещо прогресивне оподаткування для громадян із середніми та високими доходами. Підвищення неоподаткованого мінімуму було важливою передумовою для життєздатності всієї реформи, бо вона передбачає компенсацію для громадян з низькими доходами за вищу єдину ставку податку з доходів громадян.

У 2005 р. найнижчу серед усіх країн пропорційну ставку податку на особисті доходи запровадила Грузія. Ставка податку тепер становить 12% проти 12, 15, 17 та 20% за старою схемою. Відмінною рисою особистих податків в Грузії є те, що тут не існує неоподаткованого мінімуму. До реформи 2005 р. неоподатковуваний мінімум становив менше 5% подушних доходів, тому його скасування не принесло суттєвих змін. До запровадження пропорційного шкали, податок на особисті доходи мав регресивний розподільний ефект [16].

У 2005 р. пропорційну систему оподаткування особистих доходів запровадила Румунія зі ставкою 16%. За попередньої прогресивної системи оподаткування ставки податку становили 18, 23, 28, 34 і 40%.

До країн, що вже запровадили пропорційне оподаткування особистих доходів можуть в скорому часі доєднатися нові. Опозиційні партії в Польщі агітують за запровадження пропорційного оподаткування. Зараз особисті доходи оподатковуються за ставками 19, 30 і 40%, при чому неоподатковуваний мінімум є досить високий – 37 000 злотих (приблизно 12 200 доларів США) на рік. Партія „Громадянська платформа” пропонувала ставку у розмірі 15%, а міністр фінансів Польщі Мірослав Гроніцкі пропонував ставку податку 18%. Розмір неоподаткованого мінімуму залишиться на попередньому рівні. Основним аргументом запровадження таких ставок є отримання конкурентних переваг перед Словаччиною і Румунією для залучення інвестицій та створення нових робочих місць [13]. Тіньовий міністр фінансів Чехії Властиміл Тлустий також агітував за запровадження 15-ти відсоткового пропорційного податку на особисті доходи. Болгарія, Хорватія, Греція і Угорщина також розглядають ідею запровадження пропорційного оподаткування. У 2006 р. Киргизія розглядала можливість запровадити пропорційне оподаткування особистих доходів за ставкою 10% з одночасним підвищенням неоподаткованого мінімуму. З 2007 р. Казахстан мав намір запровадити єдину ставку податку на особисті доходи на рівні 10%, яка замінить існуючу систему зі ставками 3-20%; неоподатковуваний мінімум також зростає.

Отже, запровадження пропорційної системи оподаткування особистих доходів стало важливим елементом трансформації податкових систем у країнах. Запровадження пропорційного оподаткування особистих доходів мало декілька наслідків для розподілу доходів:

По-перше, за винятком Латвії і особливо Грузії запровадження пропорційного податку супроводжувалося підвищенням неоподатковуваних мінімумів (НМ). Підвищення неоподатковуваних мінімумів означає, що особи

з низькими доходами не сплачують податків. Встановлення НМ на високому рівні забезпечує також певну міру прогресивності.

По-друге, реформи призвели до скасування чи суттєвого зменшення податкових пільг, що посилює горизонтальну справедливість податку.

По-третє, за винятком Латвії, Литви (де гранична податкова ставка була встановлена на рівні максимальної ставки) і Росії, податкові реформи призвели до зменшення доходів державного бюджету від податку на особисті доходи. Водночас дослідники вказують на те, що зростання податкових надходжень від податку на доходи фізичних осіб в Росії відбулося не завдяки податковій реформі, а за рахунок інших факторів. Серед таких називають загальне зростання заробітної плати унаслідок зростання економіки, що призвело до збільшення надходжень не лише від податку на особисті доходи, але й усіх інших податків [8, с. 17].

По-четверте, більшість країн другої хвилі реформ – Росія, Словаччина і Грузія – зменшили соціальні відрахування. Наприклад, в Росії був запроваджений єдиний соціальний податок.

По-п'яте і найголовніше, податок на особисті доходи в країнах з перехідною економікою поступово втрачає функції перерозподілу доходів населення.

1. *Голяш Петер, Роберт Кічина*. Податкова реформа в Словаччині: результати першого року. – Міжнародний центр перспективних досліджень, 2005. – 18 с.
2. *Bogetic Zeljko and Fareed M. A. Hassan*. Distribution of Income and the Income Tax Burden in Bulgaria. - World Bank Policy Research Working Paper 1421, 1995. – 32 p.
3. *Bronchi Chiara and Andrew Burns*. The Tax System in the Czech Republic. – Organisation for Economic Co-operation and Development, Working Paper No. 245, 2000. – 62 с.
4. *Burniaux J.-M., T.-T. Dang, D. Fore, M. Foster, M. Mira D'Ercole and H. Oxley*. Income Distribution and Poverty in Selected OECD Countries. - OECD Economics Department Working Papers, No. 189, 1998. – 101 p.
5. *Čok Mitja and Ivica Urban*. Distribution of Income and Taxes in Slovenia and Croatia – University of Ljubljana, 2005. – 19 с. Доступно з www.ef.uni-lj.si/_dokumenti/wp/Cok-Urban-Distribution_popr.doc
6. *Commander, Simon, and Une Lee*. How Does Public Policy Affect the Income Distribution? Evidence from Russia, 1992–96. – London: European Bank for Reconstruction and Development. 1998.
7. *Flemming J., and J. Micklewright*. Income Distribution, Economic Systems and Transition. Innocenti Occasional Papers, Economic and Social Policy Series, No. 70. Florence: UNICEF International Child Development Centre., 1999. – 99 с.
8. *Ivanova, A., Keen, M., and Klemm, A.* The Russian Flat Tax Reform // IMF Working Paper, WP/05/16, 2005. – 48 p.
9. *Keen Michael, Yitae Kim, and Ricardo Varsano*. The “Flat Tax(es)”: Principles and Evidence. - IMF Working Paper WP/06/218, September 2006. – 50 p.
10. *Milanovich Branko*. Income, Inequality, and Poverty during the Transition from Planned to Market Economy. – The World Bank. Washington DC, 1998. – 237 p.
11. *Milanovich, Branko*. Cash Social Transfers, Direct Taxes and Income Distribution in Late Socialism // Policy Research Working Paper. WPS 1176. World Bank, September 1993. – 38 p.
12. *Paci Pierella, Marcin J. Sasin and Jos Verbeek*. Economic Growth, Income Distribution and Poverty in Poland During Transition. – World Bank Policy Research Working Paper 3467, 2004. – 18 p.
13. *Rabushka Alvin*. The Flat Tax May Spread to Poland Sooner than Expected. Доступно з <http://www.hoover.org>
14. Republic of Latvia. – IMF Country Report No. 06/353, 2006. – 58 p.
15. *Mitra, Pradeep and Nicholas Stern*. Tax System in Transition – World Bank Policy Research Working Paper 2947, 2003. – 57 p.
16. *Yemtsov Ruslan*. Inequality and Income Distribution in Georgia. – World Bank Discussion Paper No. 252, 2001. – 36 с.

PERSONAL INCOME TAX REFORMS AND THEIR INFLUENCE ON INCOME DISTRIBUTION IN TRANSITIONAL COUNTRIES

N. Kholod

Ivan Franko National University of L'viv

The evolution of the personal income tax in transitional countries is considered. The main paths of reforms and changes in personal income tax rates are analyzed. Special attention is paid to analysis of implementation of the flat tax rates. The influence of the personal income tax on income inequality is considered. The author concludes that personal income tax doesn't work as a tool of income redistribution.

Key words: personal income tax, flat income tax, income distribution, transition economy